

Андрій Олександрович Закревський

Я назавжди запам'ятав цей день — п'ятнадцяте березня дві тисячі сорок п'ятого року, середа, — коли вперше за багато місяців сидіння у підпільній лабораторії вийшов на поверхню. Використав таємний хід у парку Шевченка — там, де не працювали камери стеження, інформацію з яких аналізували комп'ютери управління національної жандармерії сектору А-2 Києва. Ті системи оснащувалися найновішою програмою розпізнавання особи за п'ятнадцятьма параметрами — зріст, хода, риси обличчя, розмір очей, об'єми голови, особливості анатомії рук, довжина шиї, енцефалограма спалахів тривоги мозкових центрів. Програму розробили в нашій лабораторії кілька років тому, після військового перевороту. Ми надали її уряду генерала Балюка, щоби легше було здолати опір бандитів з народно-імперського руху.

Наша ейфорія перемоги, як це не раз бувало в історії, швидко обернулася на гидку гримасу поразки, коли за допомогою нашої програми нові переможці почали відловлювати нас. На щастя, в останню мить ми встигли внести до коду певні виправлення, що суттєво ускладнювали процес пошуку осіб, унесених до бази даних ворогів режиму Баркаса.

Отже, змінивши за допомогою спеціальної пасти деякі реперні точки обличчя, я наважився визирнути на поверхню, щоби подихати весняним повітрям. Київ млів у розкошах раннього пробудження: дерева обсіпані біло-рожевим цвітом, тюльпани в парку Шевченка вже викинули готичні стрілки, трава почала наповнюватися

зеленою барвою. Від яскравого світла потемніло в очах; я зупинився на порозі невеличкого будинку для садових працівників, подумавши, що можу так осліпнути. Чув лише, як гостро лунали нічим не погамовані голоси дітей на майданчику.

Я розплющив очі та пройнявся радістю: дитячий вереск лунав так переможно, наче ніякої журби та смерті в цьому світі не існувало, мовби це був перший день світла, життя і віри в нескінченність весни.

Навіть ажурні сталеві конструкції Верхнього Києва, що каркасом своїм згори обплів місто, наче мереживо, здавалися нематеріально прозорими, а тіні від них лагідно торкалися асфальту акварельними домальовками до загальної картини воскресіння. Нестерпною здавалася сама думка про смерть, яка не покидала мене останнім часом, хоча насправді облудною, неможливою, небезпечною, навіть злочинною була саме ілюзія безтурботного вічного життя.

Я повільно спускався до площі Льва Толстого, де на мене мала чекати автівка. Думав про забутого всіма сивобородого пророка, ім'ям якого названо площу, — як здивувався б, здригнувся він, пізнавши про людину те, що знаємо сьогодні ми.

Автомобіля ще не було, і я вирішив за старою звичкою зайти до тісної будки з написом «Ulitka Coffee Bar», де колись щодня споживав маленьку порцію кави еспресо, звареної, як обіцяла реклама, з колумбійських зерен. Господар бару, хирлявий тихий хлопець Міля з райдужною опаскою на лівій руці — знаком належності до партії ЛГБТ, — зустрів мене привітно, але не впізнав.

Я замовив подвійне еспресо без молока і цукру та вмовстився на незручному високому табуреті спиною до Мілі. Переді мною відкривався вид на вхід до станції метро «Площа Льва Толстого»: з підземелля вигулькували пасажери з однаково сонними обличчями. Трохи

праворуч купчилися відвідувачі Макдональдса. Впереваж це були молоді люди з великими прямокутними скринями-рюкзаками за спиною; скрині відрізнялися кольорами. На жовтих виднів напис «Glovo» зі знаком оклику, схожим на огірок. Зелені рюкзаки рекламували «Uber Eats», оранжеві лякали словом «Raketa».

Повільно, щоби якнайдовше розтягнути задоволення, по краплині всмоктував я гарячу гірку каву, уявляючи, як до оранжевого заплечника хтось замість бігмаків акуратно вкладає протитанкові самонавідні ракети «Predator-888». Ці невеличкі вибухові снаряди не потребували спеціальних навідних рейок чи труб: досить було жбурнути над собою таку сіру штуку, схожу на м'яч для американського футболу, як вона злітала високо в повітря, обирала ціль і прилипала до броні танка, випалюючи велику дірку, знищуючи екіпаж і підриваючи боезапас. Святослав розповів мені про це диво сучасної цивілізації.

Я розумів усю абсурдність моїх фантазій, бо знав, що в цих сумках-заплечниках переноситься лише їжа. Доставники заправлялися у вікні замовлень Макдональдса всілякими харчами. Кажали навіть, що вони розносять борщ у пластикових тарілках.

Захотілось їсти, скуштувати доброго борщу. Я проковтнув залишок кави і почув голос Мілі:

— Ви не проти, якщо я увімкну вашу улюблену?

Я озирнувся. Невже він упізнав мене? В будці — нікого, крім мене й господаря. Міля натиснув кнопку магнітофона, і я почув солодку до нудоти звуки якоїсь старовинної співацької групи типу «АВВА» — те, що я ненавидів завжди, вважав фальшивкою, поганим смаком, музичними шмарклями претензійних шведських лабухів, сентиментальною тандитою.

Я змовчав, нічим не виказав свого невдоволення. Міля, на каву до якого я приходив кілька років поспіль, знав,

що я обожаю слухати: завжди ставив мені пісню Білла Гейлі, що змінила світ, як змінив світ винахід телеграфу, радіо чи інтернету — «Rock Around The Clock». Серце моє калатало, коли я чув перші удари електрогітари, схожі на хльоскання батога, та врочистий, наче проголошення нової ери, хрипкий заспів: «One, two, three o'clock, four o'clock, rock!».

Ця пісня, народжена тисяча дев'ятсот п'ятдесят четвертого, у п'ятдесят сьомому році мало не перевернула й моє життя, коли я опинився в Західному Берліні разом з Гришою Дрофою.

Це був мій перший злочин проти існуючого режиму. Та не останній.

Мою увагу привернула дівчина із заплечником «Glovo»: висока, у вузьких чорних джинсах і важких армійських черевиках на товстій рифленій підошві. Вона підстрибом спустилася зі сходів і впритул наблизилася до кафе-бару, у вітрині якого стирчала моя стареча гарбузоподібна голова. Хідник перед будкою повнився різнокольоровими електроскутерами, на яких роз'їздили містом харчокур'ери, або, як їх ще звали, «жратворикші».

Я не зводив погляду з дівчини. Не знаю чому. Кого вона мені нагадала? Чи це була стареча спроба зачепитися за щось живе, далеко від смерті, за щось прекрасне і недосяжне, чи ж просто моя пристрасть до вродливих жінок? Вона, мабуть, помітила мій уважний погляд: підскочила до вітрини, за якою сидів я, та висолопивши язика, на мить приклала обличчя до скла, розплющивши його, наче тісто на кухонній дошці. Я здригнувся з несподіванки: це було зовсім незнайоме обличчя, розмальоване темно-зеленими й буряковими фарбами, наче у фільмі про морських піхотинців.

Не встиг оговтатись, як дівчина з видрукуванням на чорній майці білим черепом сіла на мопед, накинула на

голову чорний блискучий шолом і рвонула в напрямі Бессарабки. Я жажнувся, що це сама смерть подала мені таємний знак, швидко розрахувався з Мілею і вискочив з «Улітки», аби не чути солодкої, як дієтична кола, мелодії.

Броньований лімузин преміумкласу вже чекав на мене.

2

Григорій Матвійович Дрофа

Він чув, як ззаду дихає жінка, що штовхала його візок, і це дратувало: якого біса імітувати задишку, коли візок рухався завдяки потужним батареям, а не м'язовим зусиллям цієї важкої двометрової баби з Тернопільщини — колишньої чемпіонки Європи з кікбоксингу. Григорій називав цей спорт мордокаліченням у межах закону.

Від Лексингтон-авеню вони посувалися П'ятдесят першою вулицею в напрямку Іст-Ривер. Це був усталений роками щоденний ритуал — іти правим боком П'ятдесят першої назустріч автомобільному руху до Другої авеню, до ресторану «The Smith». Перевага цього закладу полягала в тому, що, на відміну від інших харчевень у цій дільниці, «The Smith» відчинявся рано — о восьмій, саме тоді, коли шлунок Григорія Матвійовича Дрофи, якого кликали в Нью-Йорку «Рудий Грицько» («Hryshka the Red»), вимагав добрячої порції смажених хрустких смужок бекону, темно-коричневих бобів, яєчні з невідділеними білками та жовтками, збитими в одну масу міксером, варених овочів із гострим червоним перцем чилі, солодкої смаженої картоплі та рум'яних тостів, іще гарячих, на які Григорій клав кубики жовтого вершкового масла, спостерігаючи, як швидко тануть

вони на хлібній поверхні та всмоктуються у скибочки. На відміну від більшості американців, які завершували свій день вавилонським нагромадженням тлустої холестеринонебезпечної їжі — стейків із кров'ю, баранячих реберець та інших інфарктно-інсультних факторів ризику, — Дрофа заправляв свій організм рекордною кількістю калорій зранку. Після ланчу о першій дня він уже нічого не їв, голодніючи на ніч, коли снився йому один сон, усі деталі якого були відомі наперед, наче це був улюблений фільм, переглянутий безліч разів: Київ його молодості — тихе провінційне місто, затоплене квітами, і щось схоже на ресторан «Динамо» п'ятдесятих років минулого століття, де подають його улюблені котлети по-київськи з паперовими бантиками. Але з'їсти їх він не може, бо руки скуті кайданами або — ще гірше — спаралізовані.

Хай яку кількість їжі споживав би Григорій уранці, його довге тіло колишнього баскетболіста ніколи не набирало зайвої ваги. Обличчя із запалими щоками, зарослими сиво-рудюю щетиною, та гострим носом виказувало радше нью-йоркського волоцюгу, ніж успішного американського мільйонера, хрещеного батька російської мафії. Жінка, що везла Гришу у візку, мала вмонтований у горлі мініатюрний мікрофон і навушники у вухах, щоби керувати трьома охоронцями, які супроводжували Дрофу. Хоч приїхала вона з України лише рік тому, але вже добре вивчила маршрути пересувань свого боса й засвоїла найважливіші вислови нью-йоркських таксистів, які склалися лишень із двох слів — «fuck» та «shit».

Візок із Дрофою, який сам він називав катафалком, що, попри всю іронію, майже відповідало істині, велично проплив повз будинок представництва України в ООН. Як вірний син України (він подарував двадцять мільйонів доларів на спорудження меморіалу Тараса Шевченка в Центральному парку), Григорій Матвійович

віддав значну частину своєї інтелектуальної енергії у вигляді погроз, проклять, чаклувань і надісланих подумки імпульсів смерті на адресу фашистської хунти, що п'ять років тому захопила владу в Україні й одразу ж відібрала у Гриші його улюблене дітище — «Грід-банк». Неважко розшифрувати це слово як «Гриша Дрофа». Власне, об'ємне англійське слово «grid» визначало цю установу як «сітку», «мережу», що помаранчевим своїм дизайном покривала всю Україну. Проте Гришині вороги приклеїли до його банку інше слівце — «greed», що означало жадібність, зажерливість.

Менше з тим, наклепники завжди псуватимуть чертоги світла й поступу, але експропріація «Грід-банку» воєнним режимом генерала-замаховця Балюка завдала Дрофі глибоких фінансово-психологічних ран. Ці військові банди не просто обібрали бідолошного співвітчизника на двісті мільярдів доларів, а й принизили його перед усім світом, зламали механізми його влади над Україною, підірвали його авторитет у Нью-Йорку.

Щоранку, проїжджаючи повз представництво України, Григорій вірив, що його прокльони, наче імпульсна зброя, проникають крізь бетонні стіни дипломатичної установи, знищують охоронців, усіх цих офіцерів жандармерії, агентів таємної поліції, руйнують гіпсокартонні та скляні перегородки на поверххах, таємними променями простромлюють приміщення, спричиняючи молекулярні зміни в тілах українських дипломатів — колишніх клієнтів «Грід-банку».

Однак п'ятнадцятого березня дві тисячі сорок п'ятого року о сьомій п'ятдесят чотири ранку, минаючи будівлю з українським прапором (у цьому вузькому, наче валізка-кейс, приміщенні ще не вималювалось ані найменших ознак життя), Дрофа не вислав жодної лихої думки. У цьому не було потреби: контрреформація або «революція стабільності» та перемога режиму